

pra): inexplicable oblit d'AlcM. *Enterquesa*. *Enter-* 20
quedat (Lacav.). *Atarcar les tiretes a algú* 'dominar-lo'
 CastdIPna. (BSCC XIII, 356). En Eiximenis, *Dones*,
 tenim encara: «*entarquea e turquea*» (A/ enterquesa
 e turquesa I) i «*salvagia e turquia*» (AB/ sobergaria e
 turquesa I), f° 99r1, notes 18 i 16. 25

1 De fet és així, però barrejant-s'hi també un poc
 la noció de 'ferm': «De mon pare a les por-
 fies / vaig sostindre'm més *enterc* / qu'estos pins
 forts ---», id., *Seidia*, 192. — 2 Així l'incunable,
 f° 36v2, on A ho canvia en la forma alterada *turch*,
 f° 39r1. — 3 Com es veu circulava una variant *turc*
 (amb *turquesa*, *-ea*, *-ia*, abstractes), que ja apareix
 repetidament en els mss. d'Eiximenis i almenys en
 part pot venir ja de l'autor. En algun cas sembla
 que sense variant en els mss.: «que-ls hòmens amen 35
 lurs muyllers, e que no-ls sien carreguosos ne enu-
 gosos ne *turchs* ne aspres ne de mal supportar», tra-
 duint *nolite esse amari ad illas*, *Dones*, cap. 78,
 f° 57r1, on coincideixen A i I. Aquesta etimologia
 popular es basa naturalment en els trets de l'edu- 40
 cació i vida a Turquia, de què es feia ja llavors gran
 difusió a Catalunya, com ens mostra el mateix Eixi-
 menis: «recompta-s dels moros e dels *turchs* que en
 infantea començen a avear lurs infants a tot estrall
 e a tota aspretat de lurs corsos, per tal que sien 45
 pus forts e pus esperts en armes e en tots altres
 treballs: e axí-u són de fet», *Dones*, cap. 171,
 f° 121r1. Així ha quedat en el concepte popular,
 com ho mostren les comparacions proverbials eiv- 50
 senques, a base d'aquest nom, que col·lecciona Vi-
 llangómez, *L'Any en Estampes*, p. 13. Altrament
 veg. infra la nota sobre la forma prov.-rossellonesa
turc-turgo aplicada a un terreny estèril. — 4 En la
 part anglesa-castellana tradueix *stubbornness* només
 per «pertinaz, contumaz». — 5 Apareix primerament 55
 en Bluteau (princ. S. XVIII), que es limita a repro-
 duir l'etimologia de Covarrubias; ara bé Bluteau
 féu això més d'un cop amb mots que mai han
 existit a Portugal; de Bluteau el reproduí Moraes,
 però Dom. Vieira i Ant. de Figueiredo ja diuen que 60

és un mot desusat, i tant Vieira com H. Michaëlis
 donen prova eloqüent de desconeixen'l en escriure'l
 en la forma errònia *terço*. — 6 Eladio Rodríguez
 cita *terquedá*, *terqueza* i *terquinar* 'discutir, dispu-
 tar', *terquienza* 'discussió' del *Vocabulario Popu-*
 lar Gallego de Filgueira Valverde (que Pensado,
 tant més savi en això, no sembla pendre gaire se-
 riosament, *Cat. Voces Gal.*, 146.9f.). Res en l'apèn-
 dix d'Eladio, que és més valuós. — 7 És possible
 que amb un significat com aquest hagi existit en el
 Bearn una forma amb *en-* aglutinat, com la domi-
 nant en català, tenint en compte que hi ha un riuet
 anomenat *L'Entercq* en el terme de Pontacq (al
 SE. de Pau), i un altre, compost, ja un poc enllà
 de la frontera lingüística basca, *Entricolaburdia* en
 el terme de Hasparren. P-Raymond, *Dict. Top.*
BPyrénées. Aquest sembla contenir el nom del La-
 burdi (la comarca al S. de Baiona), però com que
ntr és un grup de consonants foraster en basc, ha
 de ser un manlleu romànic. — 8 Hi insisteix en *Le*
Gascon, 225; en la 2.ª ed. ho aprofita (§ 293) per
 donar la seva valuosa aprovació a la meua etimolo-
 gia, remetent al DCEC. — 9 *Terzerium* «che so-
 vente s'incontra in carte che trattano di pascoli, in-
 dicava un tratto di territorio, sul quale, durante
 l'inverno, i pastori potevano percorrere coi loro
 greggi, in mancanza di strade» (Rossi, p. 98) bé po-
 dria ser un altre derivat del mateix mot, amb un
 sentit primitiu que seria, per a tots dos, 'lloc sec,
 estèril', com ho han de ser els caixers de sèquia, els
 límits de termes, i els paratges erms per on poden
 circular els ramats. També es podria tractar del ma-
 teix mot *terziarium* que Du C. registra amb el sig-
 nificat de «modus agri»; i d'altra banda s'hi podria
 fer rèplica i dúplica invocant el mot *tercolium*,
 també aportat per Du C. (de nou «modus agri»),
 que sembla coincidir amb la variant *tergolium* que
 dona Rossi a continuació: de manera que bé hi pot
 haver aquí altres derivats de *TERKOS, majorment
 vist que Du C. ens dona encara *tercus*, *terculum* i
tercula, aplicats tots a nocions topogràfiques. Amb
 tot, més m'estimaria no recolzar gaire en aquest
 conjunt de mots de sentit més o menys obscur i
 mal localitzats, mentre un medievalista no ens pre-
 cisí les realitats lingüístiques que es puguin amagar
 sota aquest baix llatí. — 10 Vendryes, *Lexique*
Étym. de l'Irlandais Ancien, s.v. *pit*, el cita de
Féilire Oengusso, ed. W. Stokes, Londres, 1905. —
 11 Sobre aquest mot es pot veure Walde-H., s.v.
tesqua. Whatmough, *Dial. of Anc. Gaul.*, p. 65,
 dona també *tesqua/tescua*, com a forma sabina. —
 12 H. Pedersen, *Vgl. Kelt. Gramm.* I, 81, 368, 480;
 Stokes-Bezz., 130; MacBain, *An Etym. Dict. of the*
Gaelic Language, s.v.; Ernout-M., *Dict. Etym. de*
la L. Lat., s.v. — 13 Pedersen no limita el feno-
 men a cap idioma cèltic, encara que només en citi
 exs. irlandesos (pp. 80-81). I és que la tendència a
 reduir a dos elements, o a un, aquests grups de tres
 o dues consonants és certament comuna a totes les
 llengües cèltiques (*spr > sr*, *str > sr* o *tr*, *st > s*,